

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubljana, ponedeljek 22. julija 1940

Cena posamezni številki din 1.50

Naivni predlogi

V zvezi z novo ureditvijo mednarodnega in državnega gospodarstva se pojavljajo v listih tudi različnejši predlogi, kako naj se v bodoče uredi gospodarstvo. Med temi predlogi je tudi nekaj preudarjenih in utemeljenih, še mnogo več pa naivnih in nepremišljenih. Ti predlogi zato tudi nimajo dosti upanja, da bi doživeli uresničenje, vendar pa bi mogli povzročiti znatno zmedo in tudi razne motnje v gospodarstvu in zato jih je treba zavrniti z vso odločnostjo.

Tako je neki list pisal v zvezi z načrtom o novi ureditvi evropskega gospodarstva, da bo po vojni natančno določeno, katere države bodo industrijske, katere pa agrarne. Po mnenju tega lista bi imela ta določitev gospodarskega značaja neke države za posledico, da agrarna država sploh ne bi smela imeti kakršne koli lastne industrije. Skratka: agrarna država bi morala biti stoddostno agrarna in samo agrarna.

Takšno mnenje je seveda čisto nesmisel, kajti v modernem gospodarskem življenju si sploh ni mogoče misliti, da bi bila le ena država popolnoma brez vsake industrije, kakor je tudi nasprotno jasno, da ni industrijske države na svetu, ki ne bi imela tudi svoje agrarne proizvodnje. Če ima agrarna država dobre pogoje za industrijska podjetja, se bodo ta tudi gotovo ustanovila. Načrtno gospodarstvo hoče doseči večji razvoj gospodarstva, ne pa udušitev razvoja. Zato tudi ni namere, da bi nova gospodarska ureditev Evrope zašla v to katastrofalno skrajnost, da bi agrarnim državam vzela sploh vsako industrijo, industrijskim pa vsako agrarno proizvodnjo. Namen bodoče gospodarske ureditve Evrope je le v tem, da se v vsaki državi goji le najbolj ekonomična proizvodnja. Država, ki slovi po svojih žitaricah, naj to proizvodnjo še dvigne, do čim naj industrijska država ne pretirava s svojo agrarno avtarikijo. Med državami naj se doseže neka dopolnitev proizvodnje, ki bi povečala proizvodnjo, ne pa omejila.

Zato je tudi tisto mnenje, da bi morali mi kot agrarna država popolnoma demonirati svojo industrijo, skrajno naivno in neresno. Nikomur se ni treba bati, da bi njegova tovarna morala kar na lepem prenehati obratovati, ker možno je le to, da se bodo v bodoče ustanovljale tovarne samo takrat, kadar je njih ustanovitev resnična gospodarska potreba. Ne glede na to, pa se industrializacija države ne more preprečiti že iz razloga, ker kmetijstvo nikdar ne more zaposliti vsega prebivalstva in bi država s samo agrarno proizvodnjo morala pasti na silno nizko življenjsko raven.

Enako malo srečen je tudi predlog, da mora biti Jugoslavija »seljačka država«. Ta misel niti ni nova in v prvih povojnih letih se je ta misel od nekkih ljudi propagirala z velikim navdušenjem. Izdelali so se tudi že podrobni načrti, kakšna naj bi bila ta »seljačka« oziroma »seljačko-zadružna država«. Vsi ti načrti pa so bili silno malo preudarjeni in niso bili v resnici nič drugega ko gola demagogija, ki naj bi propagatorjem »seljačke države« prinesla kmetjsko zaupanje in s tem politično moč. Ta račun pa se je po-

nesrečil, ker je življenje šlo gladko čez vse te fantastične načrte.

Vsi ti predlogi so napačni tudi zato, ker odvrtajo pozornost javnosti od jedra vsega vprašanja, kako čim najboljše urediti gospodarstvo v državi. Jedro vsega vprašanja pa je, kako izboljšati javno upravo tako, da se bo moglo

gospodarstvo čim lažje razvijati, da se odpravijo vse ovire v gospodarstvu in da se ustvarijo pogoji za načrtno gospodarstvo. Danes mi takšnega gospodarstva sploh ne zmoremo, kakor prepričujoče dokazujejo neuspehi s kontrolo cen, brezmesnimi dnevi, zaustavljanjem draginje itd. Še nadalje je temelj-

no vprašanje dviga našega gospodarstva izboljšanje javne uprave in to vprašanje mora zato ostati tudi prva in najbolj elementarna naloga vse naše politične javnosti. Šele kadar bo to vprašanje rešeno, bomo mogli tudi misliti na razne sisteme in lepo doneča gesla. Prej pa ne!

prohibitivne cene nasproti trem tretjinam prebivalstva v državi, ki kupujejo, oziroma ki bi potrebovale kruha in ki živijo od kruha. Da je greh hraniti domače prebivalstvo s koruzo, pšenico pa istočasno izvažati v inozemstvo, o tem ni več treba izgubljati besed. To postopanje je tudi škodljivo za ljudsko zdravje, kar lahko potrdijo zdravniki in drugi ljudje, ki se še sploh zanimajo za ljudsko zdravje.

Končno se je pa treba še vprašati, kdo bi sploh imel koristi od tako visoke cene pšenice in iz katerih razlogov jo še celo zvišujejo. Koristi utegnejo od tega imeti samo veliki proizvajalci žita in morda tudi še inozemstvo, ki reflektira na našo pšenico. Glede teh proizvajalcev moremo reči, da je njih število minimalno v razmerju z ostalimi kmetovalci samimi. Mali pridelovalci pšenice, in teh je največ, utegnejo imeti napredaj nič več ko po 5 do 10 stotov pšenice. Ali bodo ti kaj bolj srečni, če dobijo morda 200 dinarjev več za svojo pšenico, kakor pa prej, po stari ceni? Prav gotovo ne. Gotovo pa je, da se bo poslabšalo življenje več ko desetih milijonov ljudi, ki morajo kruh kupovati. Ni tudi dvoma, da bi zaradi višje cene pšenice in kruha naglo rasla draginja tudi za druge predmete, ki jih ta kmet kupuje, in tako bi moral pri njih dati več, kakor pa je pri pšenici pridobil. Mali kmet torej od višjih cen ne more pričakovati koristi.

Omeniti moramo še, kako utemeljujejo uradni agrarni zastopniki svoj predlog za zvišanje cene. Pravijo, da to zahtevajo škarje, ki se baje zadnje čase uveljavljajo med kmetijskimi in industrijskimi blagovnimi cenami, in da je to treba popraviti. Kako zmotno je to dokazovanje, smo videli že na primeru malega kmeta: od dražjeja kruha pridemo kmalu na še dražje industrijske mezde in zato tudi na višje cene. Odpraviti bi se moralo prej še marsikaj v industrijskem sektorju, da bi zmogli njega namesčenci višjo ceno za kruh. Poleg tega pravijo prohibicionisti tudi še, da je pšenice letos zelo malo in da se mora pridelovalec že zaradi slabe letine pomagati z višjo ceno do večjega zasluka. Če je to vzrok za skrb, pa gotovo ni vzrok za visoko ceno na začetku žetve. Kaj pa še bo, če že zdaj zavozimo v prehranjevalno krizo! Po poti zvišanja cene ne pridemo do izhoda.

Nova žetev in nova cena pšenice

Upoštevati se morajo potrebe vse države

Iz žitnih pokrajin države dospelajo poročila o začetku letošnje žetve in o splošnem stanju pridelka. Kakor se vidi iz teh poročil, je pridelok pšenice zelo nenakomeren in gotovo ne bo letošnja letina tako dobra, da bi nam dosti preostalo za izvoz.

Ta poročila so gotovo že vplivala na odločilne kroge pri določevanju žitnih cen. Vlada je baje že sklenila, da se zviša za novo pšenico maksimalna cena na 250 din za stot. Ta cena naj bi se pa zagotovila kmetom oziroma pridelovalcem za najboljšo vrsto pšenice. Za druge vrste bi bila cena 10 do 15 dinarjev nižja. Ker se priznava v veletrgovini marža 12 dinarjev, ki velja tudi za prodajo Prizadu, se mora torej računati, da se pšenica še bolj podraži, kar bo zadelo vse potrošnike v državi. Potrošniki oddaljenih krajev bodo plačevali zaradi dragega prevoza pšenice po 300 dinarjev.

Poleg tega pa se že sedaj mora računati s tem, da bodo postopno priznane še višje maksimalne cene, kolikor dalj bomo od žetve in ko se začnejo zmanjševati nove zaloge in ponudbe. Takrat bo gotovo najnižja maksimirana cena 280 do 300 dinarjev. Obeta se torej žitna draginja, kakršne še ni bilo in posledice tega so nedogledne.

V sredo se je sešla anketna komisija za določitev nove cene pšenice na podstavi pridelovalne cene, ki naj bi torej ocenila povprečne pridelovalne stroške. Razumljivo je, da to ni prav lahka naloga, posebno ne v sedanjih demagoško napetih časih, ko so pridelovalci in še bolj prekupčevalci v žitnorodnih pokrajinah že razjarjeni zaradi predpisov prve uredbe o prisilni oddaji zalog pšenice in koruze Prizadu. Ker je pa žetev novega pridelka že v teku, se to vprašanje mora urediti, sicer je nevarnost, da se zalog spet polasti špekulacija in da bodo pasivni kraji ostali brez hrane.

Sedanja anketna komisija v tem pogledu ni dajala nikakega določnega jamstva, ker ni bila niti načelno pravilno sestavljena. Šele v zadnjem hipu so nastopili tudi predstavniki pasivnih pokrajin in drugih potrošnikov, ki bi po vsej pravici morali imeti vpogled v delo te komisije.

Potrošniki pšenice in moke morajo dobiti besedo pri določanju cene že na začetku, in še tembolj zaradi tega, ker sama za sebe prečimitev pridelovalnih stroškov sploh ni bila potrebna. Te stroške poznajo strokovnjaki že dovolj dobro in ti stroški se nikakor niso mogli povečati za celih 70%, za kolikor se je v zadnjih treh letih podražila pšenica in drugo žito. Za temi preskusi se marveč skriva želja interesentov, da bi se ce-

na pšenici še zvišala nad to, ki je bila s prvo uredbo določena za nizke zaloge stare pšenice ob koncu spomladi.

Treba je pomisliti tudi na to, da vleče cena pšenice navzgor vse ostale cene, posebno pa ceno koruze. Pasivni kraji trpijo že zdaj pomanjkanje koruze. Trg je prazen, ker se zavlačujejo te odločitve.

Kraji in sloji, ki kupujejo kruh, so v resnih skrbih, da morda ostanejo v kratkem brez kruha. Siro-mašni sloji ne bodo zmogli niti sedanjih cen in posebno delavstvo si ne bo moglo pomagati iz stiske. Naravno je, da se že zaradi tega skrbijo tudi industrijski krogi, katerim bi zvišanje mezd ne bilo več mogoče.

Cena, ki jo dobe pridelovalci, naj bo torej splošno pravična, le tako bo mogoče vprašanje kmeta in porabnika in pasivnih krajev rešiti. Če bodo cene žita še dalje naraščale, se bo znova sprožila draginja za vse življenjske potrebščine, tudi za industrijske izdelke. Ni treba več dokazovati, da je bil eden glavnih vzrokov za draginjo v naši državi prav zavoženi žitni sistem Prizada. Zato je popolnoma zgrešena težnja bogatih krajev in interesentov za zvišanje cene pšenice, ko odklanjajo nekakšne nadaljnje žrtve za pasivne kraje. Dejansko je resnica povsem drugačna, in ta je, da so žitno pasivne pokrajine v državi bile že več let žrtve demagoške notranje in nepremišljene zunanje žitne trgovinske politike, s tem pa tudi žrtve žitnih zakladnic, ki so blago drago prodajale in naredile na naš račun lepe dobičke.

Nakane špekulantov

Cena pšenice se mora vsaj ob žetvi spet znižati. Žal pa se mora ugotoviti, da se je velikim interesentom iz žitnih pokrajin spet posrečilo uveljaviti svoje skrajne predloge. Špekulanti so po svojih uspehih proti prvi uredbi začeli propagirati zahtevo, da se določi cena pšenice na 300 dinarjev, pa tudi že 380. V takem položaju se potrošniki vse države ne morejo več zadovoljiti z dosedanjim sistemom Prizadove intervencije, ker je nevarnost, da njih interesi ne bodo zavarovani.

Da je že cena 250 dinarjev previsoka za naše razmere, je vsakomur jasno. To dokazuje tudi prejšnja maksimirana cena 230 dinarjev, ki jo je vlada določila v dobi brez večjih zalog. Imeti je morala torej važne razloge za to, da ni dovolila višjih cen, da je marveč vrgla ceno od 260 in več nazaj na to višino. V času po žetvi gotovo niso nastali novi nasprotni razlogi.

Potrošniški sloji in pasivni kraji se tudi še zdaj borijo s hudo draginjo vseh potrebnih predmetov.

Zato ni razumljivo, da se je sprejel sklep za dvig cene za celih dvajset dinarjev. S tem je vlada preklicala svojo prvo odločitev ali pa sploh priznava draginjo kot neodvrtljivo. Soditi moramo, da so pri tem bila poročila o splošnem stanju našega gospodarstva pomanjkljiva ali pa sploh napačna, ker ta sklep ne dokazuje poznavanja ekonomskih in socialnih vprašanj vse države.

Ob novi žetvi je vsako leto cena pšenice nižja in se znižuje eden ali dva meseca. Uradno zvišanje cen pa obrne položaj baš narobe, iz česar se vidi, kako nelogična bi bila takšna uredba.

S stališča množice potrošnikov, torej s stališča interesov večine, ki bi moralo biti odločilno, je zvišanje cene za pšenico na 250 din neopravičljivo. To zvišanje pomeni naravnost

podaljšanje prohibitivne cene,

ker je že sedanja cena tako visoka, da množice ljudstva v deficitarnih krajih že zdaj ne morejo kupovati kruha. Pšenični kruh je bil zanje predrag. Le tako, ker se je poraba doma zmanjšala, smo mogli mi pšenico izvažati v večjem obsegu, kot bi mogli ob naravnih razmerah, ob normalni prehrani našega prebivalstva. Če se je že doslej omogočil izvoz pšenice samo s ceno in draginjo na domačem trgu, samo s tem, da se je doma zatiskal pas, se mora računati, da bo postala poraba pšenice pri nas odslej še manjša. To pomeni, da se nadaljuje politika

SUZOR naj se ukine

Sklepi konference o reorganizaciji delavskega zavarovanja

Na iniciativo Delavske zbornice v Ljubljani je bila 20. julija 1940. skupna konferenca predstavnikov Zbornice za TOI, Delavske zbornice in Kmetijske zbornice, ki je razpravljala o vprašanju delitve SUZORA in ki je sprejela soglasno naslednje zaključke:

1. Z uredbo kr. vlade naj se takoj ukine SUZOR kot nosilec delavskega zavarovanja.

2. Z isto uredbo naj se vsi posli delavskega zavarovanja prenesejo na samostojne nosilce delavskega zavarovanja, ki naj se ustanove v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu za območje Slovenije, Hrvatske oz. ostalega dela države.

3. Ker je pri samoupravni ureditvi države bilo splošno prizna-

no načelo, da ostani gospodarstvo enotno za celo državo in ker je delavsko zavarovanje v tesni zvezi z gospodarstvom, mora ostati tudi zakonodaja delavskega zavarovanja enotna za vso državo.

4. Uredba o delitvi SUZORA in ustanovitvi samostojnih nosilcev delavskega zavarovanja naj se izda v najkrajšem času, a najkasneje do 31. julija 1940.

Konferenca je sklenila te zaključke z ozirom na današnje stanje v socialnem zavarovanju in v izvajanju sklepov, ki so bili glede vprašanja reorganizacije delavskega zavarovanja sprejeti na skupščinah oz. plenarnih Zbornice za TOI in Delavske zbornice v Ljubljani.

Prvi odločni protesti

Novica o sklepu Glavnega saveza srbskih zemljoradničkih združenj, da bo prodajal pšenico po 350 dinarjev za sto kilogramov, je izzvala v Splitu med širšimi sloji veliko vznemirjenje. Uverjeni so, da bi ta cena pšenice ogrozila prehrano pasivnih krajev, ker bi se takoj podražil tudi kruh. Iz teh krajev so bile zato že odposlane brzojavke s protesti proti sklepu Glavnega saveza.

Splitska organizacija Hrvatske seljačke stranke je naslovila na ministrskega predsednika Dragišo Cvetkovića brzojavko, ki ugotavlja, da bi zadel ta sklep posebno pasivne kraje, predvsem pa ta srez, ker spada med najsiromašnejše sreze v državi. Podobno brzojavko so odposlale predsedniku vlade tudi splitske združene organizacije, Zadrugni savez in Zadruga matica. Prav tako je brzojavno intervenirala Trgovinska komora v Splitu pri predsedniku in podpredsedniku vlade, ministrih za finance, trgovine in industrije, pri dr. Smoljanu, pri poštne ministru, pri hrvatskem banu in pri direktorju Prizada.

Poziv zavarovalnic

Zveza zavarovalnih društev v Jugoslaviji opozarja svoje zavarovalce, posebno tiste, ki imajo požarno in tatvinsko zavarovanje, da svoje police proučijo glede na zavarovano vrednost. Ker so se cene stavbenega gradiva, delovne sile in raznega blaga lani in letos zelo povečale, se more smatrati, da so vsi zavarovani predmeti premalo zavarovani in bi razlika padla na zavarovanega oškodovanca v primeru nesreče, če se ne bi pravočasno zvišala vrednost v pogodbi z zavarovalnico. Najbolje je, da gre vsak sam k družbi po nasvet in da se višina vrednosti spravi v sklad s sedanjo dejansko vrednostjo zavarovanih predmetov (hiš, blaga idr.).

Nove dvanajstine proračuna

»Jugoslovanski Kurir« je dobil zanesljive informacije, da bodo nove dvanajstine, to je proračun države za mesec avgust 1940 do aprila 1941 kmalu objavljene, ker stopijo s prvim že v veljavo. Nikakor pa ni bila utemeljena govorica, da bo proračun prinesel spet nove davke ali zvišanje davkov. Sedanji dohodki državi popolnoma zadostujejo za kritje določenih izdatkov, zato se bodo neznatno zvišale samo postavke nekaterih resorov.

Izpremembe v izvoznem režimu

Spričo sedanjih mednarodnih prilik, ki so imele za posledico tudi totalno blokado Sredozemskega morja, se je nujno pojavil problem revizije dosedanje izvozne politike v tem smislu, da bi se naša izvozna politika čimbolj prilagodila novi situaciji in stvarnim možnostim izkoriščanja.

Misliti je torej treba na nove ukrepe glede izvoza tistih predmetov, ki so se doslej smeli izvažati le v devizne države, kamor je postal izvoz sedaj nemogoč, kakor tudi glede tistih predmetov, ki se v zvezi z angleško-francoskimi blokadnimi predpisi niso mogli izvažati v nekatere druge države.

Po došlih nam obvestilih se to vprašanje na pristojnih mestih obravnava z vsem razumevanjem. Preden se pa izda v tem pogledu kake nove odredbe, se bo skušala najti tudi možnost, da bi se na kak način tudi sedaj moglo nabavljati ono blago, katerega dobava je odvisna od Anglije.

Zveza industrijev za dravsko banovino želi, da ji tvrdke k temu vprašanju sporoče svoje morebitne konkretne želje in pobude.

Izboljšajte vozni red!

Gospodarski krogi za uvedbo pospešenih potniških vlakov na glavnih progah

Pred nekaj tedni je železniška uprava ukinila nočni par brzih vlakov med Mariborom in Rakekom ter priključni par brzcev med Kotoribo ob madžarski meji in Pragerskim. Ta vlak je vozil dolga desetletja med Dunajem in Trstom in ga je prejšnja Avstrija ukinila za nekaj časa le v svetovni vojni. Zveze so pri tem paru vlakov res zelo ugodne, zato je vlak vozil tudi od oktobra dalje, ko je izpadel del tega vlaka na nemškem delu proge Dunaj—Trst. Sedaj je ta vlak ukinila tudi Italija na svojem ozemlju, t. j. od Rakeka do Trsta. Naša železniška uprava je smatrala, da mora enako storiti tudi v Sloveniji, tako da je sedaj celotni par nočnih brzih vlakov odpadel na vsej progi. Isto velja tudi na priključni progi Pragersko—Kotoriba.

S tem ukrepom železniške uprave se javnost, zlasti pa gospodarski krogi v severni Sloveniji, predvsem v Mariboru in Celju, nikakor ne morejo sprijazniti. Za poslovnega človeka, ki mu je čas zelo skopo odmerjen, sta bila oba vlaka izredno pripravna. Ponoči ob 1/3 se je trgovec odpeljal iz Maribora in je bil še pred 6. uro v Ljubljani, kjer je imel na razpolago ves dan za svoje opravke. Opolnoči pa je zopet sedel na vlak in je bil ob treh ponoči doma. Od jutraj do poznega večera ima gospodarstvenik, ki zna čas izrabiti, dovolj časa, da opravi svoje posle, ako ne zahtevajo ravno več kot en dan.

Pa tudi izletniki so radi uporabljali ta vlak, ako so n. pr. hoteli iz Maribora ali Celja obiskati naše Gorenjsko ali Dolenjsko, in tudi v obratni smeri so s tem vlakom prihajali in se vračali izletniki s Kranjskega, ki so hoteli en dan prebiti na zelenem Pohorju, na Kozjaku ali v drugih tujsko-prometnih postojankah.

Naša javnost, posebno pa poslovni svet, zahteva odločno, naj se ta zveza zopet uvede, bodisi kot lokalni brzi vlak ali pa kot pospešeni potniški vlak. Nemara bi zaenkrat pospešeni vlak še bolj ustrezal namenu, če bi vozil nekako ob istem času, kot je ukinjeni brzi vlak, ker bi se ga posluževalo veliko več potnikov, ki jim je brzec predrag. Če pospešeneč nekaj minut delj vozi, ne pomeni mnogo.

Pri nas, zlasti v Sloveniji, zelo primanjkuje pospešenih potniških vlakov, in vendar je ta tip vlakov v inozemstvu zelo v čislih. V Nemčiji vozijo taki vlaki pod imenom »Eilzüge«, v Italiji jim pravijo »Diretti«, dočim so brzci »Direttissimi«, v Franciji so pospešeni »Expressi«, brzci pa »Rapidi«. Vozijo z isto hitrostjo kot brzi vlaki, postajajo pa le na nekaterih postajah, vsekakor večkrat kot brzci. Cena jim je ista kot pri potniških vlakih.

Začetek je pri nas že storjen. Z novim voznim redom je začel voziti večerni potniški vlak med Ljubljano in Zidanim mostom kot pospešeneč in se ustavi le v Litiji za eno minuto. Dalje pa vozi kot navaden osebni vlak in se ustavlja povsod.

Med Ljubljano in Mariborom imamo sicer še precej dobre zveze, vendar so gotovi dnevni časi brez dobrega vlaka. Dobro bi se ob-

nesel pospešeneč med Zidanim mostom in Mariborom, ki bi vozil po 21. uri kot priključek na nočni brzi vlak Ljubljana—Beograd in bi bil v Mariboru po 23. uri zvečer. Morda še boljši bi bil priključek na drugi nočni brzi vlak, ki odhaja iz Ljubljane proti Beogradu ob 22. uri. Po 1. ponoči bi bil potnik v Mariboru. V obratni smeri je za dobro zvezo že doslej poskrbljeno, ker ima potniški vlak Maribor—Zidani most opolnoči zvezo na brzca Beograd—Ljubljana.

Pri tej priliki ponavljajo naši gospodarski krogi svojo staro zahtevo po uvedbi **potniških vlakov** v Sloveniji. Dva motorna voza za glavno progo bi v Sloveniji z lahkoto opravila vse zaželenne priključne zveze, pri delni spremembi voznega reda pa za prvo silo morda celo en sam voz, po možnosti štiriosnik. Če bi odšel iz Maribora nekako ob 1/20. uri, bi ta voz oddal potnike za brzi vlak za Zagreb, na povratku pa bi one, ki so se odpeljali s tem vlakom ob 20. uri iz Ljubljane, potegnil do Maribora, kamor bi prišel kmalu po polnoči. Če krene voz dopoldne približno ob 1/9. iz Maribora, odda

potnike za brzi vlak za Zagreb in popelje na povratku one, ki so se z brzcem odpeljali po 9. iz Ljubljane, do Maribora. Popoldne bi motor skočil »na sprehod« na Dravsko polje in v Dravsko dolino in peljal tja lokalne potnike, na povratku pa bi pobral one, ki bi hoteli imeti v Mariboru priključke na pozne popoldanske vlake. Če bi bil še en tak voz stacioniran v Ljubljani, bi zelo ustregel lokalnemu prometu z okolico, lahko bi tudi tvoril priključek na popoldanska brzca Maribor—Zagreb.

Tak voz ni predrag, radi cenečnosti naj bi bil urejen na plinsko olje in imel naj bi le voznika, ki bi tudi pregledal vozovnice pri vstopu, saj bi se ta voz ustavljal na glavni progi le na malo postajah. Obratni stroški bi bili malenkostni, železniška uprava pa bi imela z njim precejšen dobiček, ne glede na to, da bi izvrstne zveze zelo ustregle potujočemu občinstvu. Bližamo se novim časom, dobi temeljite gospodarske obnove sveta in s tem tudi prometa. Za to se mora naša železniška uprava že sedaj pripraviti z uvajanjem dobrih in času primernih vlakov. A. B.

Primer, kako se država odpoveduje dohodku

Tudi naš list je že poročal o razpisu davčnega oddelka, ki je razveljavil prejšnjo odredbo, da Prizadove kupčije niso zavezane davku na poslovni promet. Novi razpis namreč določa, da je pri sedanjih Prizadovih nakupih pšenice za domači trg treba plačati ta davek, ker je to notranji promet. Na papirju bi bila ta odredba razumljiva in v redu, vendar pa tudi tu velja izjema, zelo važna celo, in zato nikakor ne moremo reči, da se v tej odredbi zreali kakšna skrb za povečanje državnih dohodkov, ki bi jo opravičevala.

Zadnji list »Jugoslovanski Kurir« opozarja, da je ta odredba dejansko veljavna samo za trgovce in samo ti bodo resnično morali plačevati ta davek. To pa zato, ker je še v veljavi odredba, da za druge in pridelovalci ne plačujejo tega davka. Trgovci, ki prodajo pšenico Prizadu, bodo morali plačati ta davek enako, kakor če jo prodajo komu drugemu, to je šest dinarjev na vsakih sto kil.

S Prizadom bodo pa imele promet tudi zadrage in pridelovalci, in te bo Prizad gotovo tudi najprej upošteval pri nakupih. Ne bodo pa ti plačali nič davka za ta promet, oziroma ga bodo plačali sploh samo protokolirani trgovci. Tako je s posebno odredbo omogočeno zadrugam in pridelovalcem, da odrinejo trgovce iz tekme ter sploh od trgovine s pšenico za Prizad. Računajo pa, da bo ta pre-

vzel okoli 100.000 vagonov pšenice v enem letu. Če bi morale tudi zadrage plačati poslovni davek in tudi pridelovalci, bi država prejela samega davka okrog 60 milijonov dinarjev. Ves ta dohodek je z oprostitvijo zapravila ali vsaj večino, ker trgovci sploh ne bodo radi šli v to kupčijo, ki jim pomeni gotovo zgubo.

Ta primer govori zelo jasno, da je treba pri nas zahtevati izenačenje davčne dolžnosti, zlasti pa davčno enakopravnost med zadrugami, pridelovalci in trgovinskimi davkoplačevalci. To bi bilo temeljno potrebno in pravično, ker država s svojim podpiranjem zadrug in favoriziranjem kmetovalcev itak dosega samo to, da odrija trgovce od vseh kupčij.

Poleg tega pa je to primer, kako fiskus izgublja velike zneske. Če bi se naredila anketa in pregledali važni takšni primeri, bi se izkazalo, da izgubi država na podoben način blizu pol milijarde dinarjev na leto. Nadaljevanje sedanje prakse pa bo imelo seveda za posledico najprej poplavo novih zadrug.

V sedanjih časih nima prav za prav ne moralno ne gmočno nihče pravice zahtevati od države, da ga oprostí davkov, ker zahteva država od vseh, da izpolnijo svojo dolžnost, še posebno glede na plačevanje državnih davščin. Zato ne bi smele ne zadrage niti ne pridelovalci pšenice zahtevati od države, da se odreče nekaj stotcem milijonov dohodka.

Politične vesti

Nemški vodja Hitler je imel v petek važen govor na seji Reichstaga, kateri je prisostvoval tudi italijanski zunanji minister Ciano. Kakor se je pričakovalo, je dal Hitler Angliji priliko, da se pobota brez nadaljevanja vojne. V svojem govoru je najprej proslavil zmago nemškega orožja v dosedanjem delu vojne ter sporočil napredovanje in odlikovanja generalov, podal nekakšno bilanco boja proti versajski pogodbi, obračunal z vladami zapadnih velesil in napadel tudi Churchill. Italiji je popolnoma priznal tudi vojaško zaslugu za odločilno zmago nad Francijo. Glede Sovjetske Rusije je naglasil trdnost sporazuma in dokončnost razmejitve interesnih območij z njo; Amerike sploh ni omenil. Po odhodu iz zbornice mu je množica

priredila bučne pozdrave. Značilno je bilo, da se je za to sejo grof Ciano tako naglo vrnil iz Rima v Berlin, kjer je z njegovo prisotnostjo dobil Hitlerjev govor pomen skupne izjave.

Ker so s spremstvom grofa Ciana dospeli v Berlin tudi strokovnjaki iz italijanskega zunanega ministrstva, se sme računati sedaj z veliko diplomatično akcijo osnovnih velesil in s konkretno ponudbo za mirovna pogajanja.

V imenu Anglije je prvi odgovoril Hitlerjev govor hladen, ker se ni opazilo v tem govoru nič novega. Uradno sodijo, da je hotela Nemčija s tem nastopom samo opravičiti napad na Anglijo, z napadi na Churchilla pa jo še prej demoralizirati. Angleška vlada na ta govor ne bo odgovorila.

V imenu Anglije je odgovarjal Hitlerju general Smuts, predsednik Južnoafriške unije in naštel zlasti vojaške dokaze, da se vojna še ne more končati, ker je Velika Britanija odločena in se tudi more

bojevati še dalje in delati za novo Zvezo narodov na podstavi osebne in narodne svobode. Danes bo govoril po radiu lord Halifax, za jutri pa je napovedan velik govor predsednika Churchilla.

Italijanski poluradni listi ponavljajo Hitlerjeve besede in zagotavljajo odločnost vojaške zveze z Nemčijo za nadaljevanje vojne do zmage; če angleški narod ne bo znal odstraniti sedanje vlade, bo tudi sam zakrivil uničenje britanskega imperija.

Mussolini in general Franco sta imela že določen sestanek, na katerem bi proučila vstop Španije v vojno in ustanovitev latinske zveze, ki bi ji priključila tudi Francijo. Po sodbi sovjetskega tiska gre Španiji velik pomen zaradi njene lege in njenih zvez z Južno Ameriko.

Farinacijev list »Regime fascista« prinaša znova napad na politiko Sovjetske Rusije, kateri grozi, da se ji bo zgodilo tako kakor Poljski in Franciji, če bo poskušala izvesti še kakšno nedogovorjeno akcijo.

Japonska politika se bo odslej spet najtesneje naslanjala na Nemčijo in Italijo, ker je nova vlada naklonjena fašistični ideologiji.

Obožujevalci Sovjetske Rusije se pospešeno nadaljuje in je bilo izdelanih letošnje polletje tudi 40% več ladij kot lani.

Irski ekstremisti so zažgali veliko skladišče žita v Belfastu. Policija jih še ni izsledila.

Na Rooseveltov predlog je bil kmetijski minister Wallace izbran za kandidata na podpredsedniško mesto v USA.

V svojem govoru po radiu je Roosevelt izjavil, da je sprejel kandidaturu na predsedniško mesto le zaradi naglega toka svetovnih dogodkov, iz istega vzroka je tudi tako zaposlen, da se osebno ne bo mogel motiti z volivno kampanjo.

Nemška »Diplomatsko-politična korespondenca« ugotavlja po Rooseveltovem govoru ob sprejemu 3. predsedniške kandidature, da ni skrival svojega sovraštva proti »silam obnove« oz. proti novi Evropi.

Državni tajnik USA Cordell Hull je odpotoval na panameriško konferenco v Havano. Konferenca se udeležuje 21 zunanjih ministrov in naj bi bila demonstracija moči in volje ameriških republik, ki bodo vedno skupno nastopale za obrambo ameriških interesov.

Italijanska letala so izvedla prvi velik napad na Gibraltar in odvrkla nekaj težkih bomb. Porušenihi je nekaj hiš in nekaj je bilo tudi smrtnih žrtev. Ob vstopu v sicilsko ožino so letala potopila neko angleško podmornico.

Uradno se priznava, da je bila pri Kreti potopljena moderna italijanska križarka »Bart. Colleoni«. Potopila pa je menda prej en angleški rušilec. Po angleškem poročilu je bila potopljena še ena taka križarka, trgovinsko ladjo »Romolo« pa so Italijani sami potopili na poti iz Avstralije v Japonsko.

Anglijo in Škotsko so napadla nemška letala, angleška pa so spet napadala v Nemčiji in Nizozemski zlasti skladišča nafte. Velike bitke nad Rokavskim prelivom se je pa udeležilo nad 150 letal. Angleška obramba, ki so jo podpirale tudi ribiške ladje, je bila uspešna. Nemško poročilo priznava zgubo dveh letal, proti zbitim 15 sovražnim.

Angleži poročajo, da so zbili znova 14 nemških letal, večino nad Anglijo in Norveško, sami pa bombardirali uspešno letališča idr. Potopljen je bil neki angleški iskalec min v Sredozemskem morju. Gibraltar bo s prekopom spremenjen v otok.

Francoski predstavnik v Londonu je zaklenil poslanstvo in odpotoval. Kot pogoj za sporazum je zahtevala Francija vrnitev vseh ladij in veliko odškodnino za potopljene ladje in padle mornarje.

Francoska vlada je na svojih zadnjih sejah razpravljala o Lavalovih načrtih za preureditev države, organizacijo stranke, oz. o njegovem obisku Berlina in o priskrbi bencina.

V Tunisu se francoska oblastva ne podreajo osrednji vlad in še naprej zatirajo Italijane, tako se pritožujejo italijanska poročila.

Parlament Litve, Latvije in Estonke so soglasno sprejeli predlog, da se uvede sovjetska ustava in da se priključijo te države Sovjetski zvezi.

Po švedskem poročilu je zahtevala Moskva od Finske, da ji izroči še del Alandskih otokov ali pa da razdere utrube na njih in da bo to najbrž izvedeno.

Iz Dobruže beži bolgarsko prebivalstvo, ker je nova romunska vlada dosti Bolgarov aretirala in jim zaplenila imetje. Romunska vlada je tudi odklonila predlog Bolgarije za sporazumno rešitev Dobruškega vprašanja.

Še po sovjetskem demantiju se ponavljajo turška poročila, da so rdeče čete v Bukovini prekorčile novo mejo.

Že v 24 urah

barva plesira in kemično snazi obleke klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce. ovratnike in manšete Pere. suši. monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Potjanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Denarstvo

Polletna bilanca Narodne banke

Objavljen je polletni izkaz Narodne banke s temi postavkami imetja: zlato v blagajnah 2.046'8 milijona din, zunaj 196'8, devize 520, kovanci 386, eskontna posojila 1.789'8, zastavna 110'88, vrednostni papirji 421, prejšnji predmeti državi 1.633'5, ministarstvu za finance 839'45, boni nar. obrambe 3.787, fondi 241'5 in 30, bančni 11, nepremičnine 203'7, razna aktiva 2.091'6, zastave in kavcije 11.358 (milijonov dinarjev).

Na dolgovni strani so poleg glavnice: obtekanje bankovcev 12.210'3, obveze na pokaz države 47'11, žirovni računi 1.012, razni 802'6, rezervni fond 245'2 in amortizacijski 31, bančni 11, razna pasiva 373'97 in spet kavcije, tako da znaša vsota bilance 26.271'89 (milijonov din). Obtekanje obveznosti banke so znašale 14.072 ob podlagi v dejanski vrednosti 3.589'77 ali s kritjem 25'50% in zlatim kritjem 23'27%.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 15. julij obsega tri važne spremembe: nadaljnje znižanje papirnatega obtekanja in eskontnih posojil, pa zvišanje vsote žirovni računov. Obtekanje se je namreč zmanjšalo zadnja dva tedna za 120 milijonov din. Žirovni računi so spet narasli za 70 milijonov na 78 milijonov, posojila pa padla za 31 milijonov, proti 1. juniju celo za 125 milijonov in maju 100 milijonov.

Med aktivami so spremenjene postavke: podloga je večja za 13'2, narasla na 2.281'6, deviz zunaj podloge je za 34'8 manj na 414'5 milijona din, kovani drobci je znižan za 11'6 na 338'5, posojila so se znižala na 1.724'6, na zastave narasla za 20 na 18'6. Vrednostni papirji so nespremenjeni na 421'6, enako posojila državi na 600, razen za narodno obrambne bone, ki jih je več za 17 milijonov na 3969 milijonov dinarjev. Razna aktiva so padla za 34'3 na 2059'7 milijona dinarjev.

Obtekanje je v tem tednu padel za 109 na 12.089'9 milijona, povečale so se obveze na pokaz za 43 na 86'3, žiro na 1260, padli so za 53'6 razni računi na 698, narasla razna pasiva za 13'7 na 373'9 milijona dinarjev.

Provizijsko stopnjo je Narodna banka znižala za klirinške in devizne posle od 2,5 na 2 tisočinki, kar je bila že stara zahteva gospodarstva. Obrestna mera je tudi previsoka. Priporočljivo pa bi bilo, da tudi drugi denarni zavodi znižajo manipulativne pristojbine.

Za izdajanje garantnih pisem je devizni odbor izdelal nova pravila, po katerih smejo denarni zavodi izdajati na račun tujcev garantna pisma in kredite samo v višini lastnih sredstev.

Turistom, ki potujejo v Italijo smejo denarni zavodi dati odslej kreditna pisma na mesečnih 5000 lir. Doslej je bila določena višina 3000 lir.

Anketa za kmetijski kredit v Zagrebu je sklenila, da se mora ustanoviti Hrvatska zadružna banka s pomočjo sredstev Privilegirane agrarne banke. Sklep je bil storjen v okviru načrta za ohranitev minimuma kmečke posesti.

Tečaj funta je odslej enak v Londonu in New Yorku, ker je tudi za devize določen sporazumno tečaj 4.035, kakršen je veljal doslej samo za klirinško plačevanje.

V 20 dneh je dosegel podpis angleškega 2 in pol odstotnega posojila v Angliji 110 milijonov funtov ali 22 milijard dinarjev. Ves vojni kredit vladi znaša z zadnjim predlogom vred 1850 milijonov. Obtekanje se je zadnji teden povečalo spet samo za 6 milijonov proti 10 v prejšnjih tednih.

Angleške zavarovalnice izplačujejo vsa zavarovanja v funtih ali drugih valutah in za vse dežele nemoteno, to je izjavil finančni minister v spodnji zbornici v odgovor na dano vprašanje.

Finančne težave, ki jih je povzročila vojna, niso niti najmanj poslabšale stanja angleških bank ter so večinoma vse banke izpla-

Preosnova naše zunanje trgovine Poskusi korporativnega sistema

V ministru za trgovino in industrijo se nadaljujejo razprave o reorganizacijskih pogojih naše zunanje trgovine. Ker se splošno priznava potreba, da se izvede sistem dirigirane zunanje trgovine, gre le še za način, kako bi ob najmanjših stroških in motnjah mogla trgovina dati za naše gospodarstvo kar najboljše rezultate, zlasti v zvezi z velikim interesom naše trgovinske politike, da zagotovi boljšo oskrbo države s potrebnim blagom.

O načrtu poročja »Vreme« sledeče:

Trgovci ne bodo izključeni. Nova organizacija zunanje trgovine se zamišlja tako, da ne bi izključevala ne trgovcev uvoznikov ne izvoznikov, da bi pa mogla vse kontrolirati država oziroma direkcija za zunanjo trgovino. Upa se, da bi tako izvoz in uvoz spravili v sklad z obćim interesom države in njene gospodarstva, pa da se onemogočita špekulacija in sebično izkoriščanje konjunktura.

Iniciativa za oskrbo države bi po tem pojmovanju zunanje trgovine prešla od posameznika na državo. Razumljivo je, da v taki zunanji trgovini ne zadovoljujejo

več posvetovalni odbori, marveč se morajo izvozniki in uvozniki organizirati po strokah v prisilne strokovne organizacije, in sicer temelj, ker oblastva ne morejo sodelovati s tisoči tvrd. Misli se, da je treba dati pridobitnikom, za katere se uvedejo določne omejitve in zahteva od njih sodelovanja po državnem načrtu, tudi neke pravice, zlasti da se jim omogoči neki vpliv na odločevanje v njihovi stroki.

Obvezne organizacije pa ne bi bile popolnoma uniformne, ker bi se razlikovale po obsegu in po pomenu strok, spopolniti pa se morajo v življenjski praksi.

Preprečiti se mora škodljiva konkurenca

Obvezne organizacije bi predstavljale nasproti državi vse izvoznike in uvoznike, podajale bi predloge za svojo stroko in sprejemale obveznosti pri izvajanju državne trgovinske politike. Zagotovilo bi se s tem sodelovanje brez prekomernega dirigiranja, posebno pa preprečile intervencije. Strokovne organizacije bi tudi izključevale prevelike razlike v cenah in kupčijskih pogojih, s čimer bi se mo-

glo preprečilo konkuriranje domačih podjetnikov v korist tujcev pa na škodo našega gospodarstva.

Onemogočilo bi se delo špekulantov in slučajnih trgovcev. Važne bodo odredbe, da se uveljavijo samo pravi trgovci. Se danes se namreč pojavljajo na trgu najrazličnejši ljudje, ki niso v nikaki zvezi ne s trgovino ne z gospodarstvom kot celoto. Uvedla bi se torej registracija, kar bo tudi v korist trgovcem. Ne bi pa to pomenilo monopoliziranje strok in ustvarjanje kaste, marveč naj se vsakemu upravičencu omogoči sodelovanje.

S takšno organizacijo bi se mogla izvesti načrtna zunanja trgovina. Potrebni izvoz in uvoz bi se ugotovila za neko dobo vnaprej, načrti strok bi se proučili v direkciji v okviru obćega razdeljevalnega načrta in soglasno z ostalimi činitelji. Dovolila bi se dajala po konkretnih predlogih teh enot.

Glede na vedno večje svetovne spremembe je potrebno, da se naša zunanja trgovina čimprej in kar najpopolneje preuredi. Izvedlo pa naj bi se to še pred začetkom izvozne kampanje.

Borzni teden

Nejasnost na mednarodnih borzah

Beograjska borza

Skupni efektni promet te borze je v juniju dosegel samo 6'36, kar je tudi neke vrste rekord (največji promet je bil 470 milij.). Vzrok je pač ta, da sta tržila skoraj polovico vojna škoda in dalmatinski agrar.

Promet tega tedna je znašal 2'66 milijona (prejšnjega 2'2) in je torej še vedno zelo nizek in večina papirjev sploh ni imela prometa.

Begluške obveznice so se tržile po 79, dalmatinci po 73'25, gozdne 71'50, male delnice PAB 188'5. Brez prometa so bile delnice Narodne banke. Zadnja dva dni je popustil dalmatinski agrar na 72; vojna škoda pa je ostala na 441. Večina papirjev se ne pokazuje več in manjka tudi vojne škode, porabne za kavcijo.

Tečaj državnih papirjev od sobote:

vojna škoda 445—442, dalmatinci 72—71'50, begluške 78—79, gozdne 71 zaklj., agrar 1921. 51'50 zaklj., agrar 1934. 52'50 zaklj., investicijsko pos. 98'50 do 98'—, PAB delnice 191 zaklj., velike 192.

Zunanja trgovina

Sporazum z Grčijo podpisan

Trgovinska pogajanja z grško delegacijo so se v Beogradu uspešno končala in je bila nova pogodba že včeraj podpisana. Pogodba obsega trgovinski in plačilni sporazum. Objavljen nam je reden uvoz kolofonije in tudi bombaža in volne ter urejena redna dobava olj in sadja. Za plačevanje pa so dosegli Grki, da se spet uvede stari klirinški način, ki bo veljal do konca tega leta. Pozneje preidemo na zasebni sistem kliringa, kakršen velja za Bolgarsko in Nemčijo. Letos se bo plačevalo 65 odstotkov v bonih-drahmah in 35 odstotkov v devizah. Lansko leto je veljalo razmerje 72% v bonih, 18% v devizah in 10% na račun A. Za naše turiste smo prižrali rezervo 25 milijonov drahem.

Za šest mesecev določeni kontingenti obsegajo sledeče predmete našega uvoza: 150 ton olivnega olja, 300 ton terpentinovnega, 1000 ton kolofonije, 50 ton strojarskih izvlečkov, 675 ton bombažne preje, 300 ton kozje dlake, 50 ton kož od drobnice, 5 ton mastike, 20 tisoč ton morske soli, 2000 ton suhega grozdja, 300 ton oliv, 3000 ton smokey in 500 ton južnega sadja.

Za izvoz pa imamo določene kontingente: 200 tisoč glav drobnice, en tisoč prašičev, 100 ton masla, 150 ton kaškavalja, 150 ton slanin, 100 ton konoplje, 250 ton kavstične sode, 1000 ton natrijevega karbonata, 200 ton natrijevega bikarbonata in 200 ton kalejevega karbonata, 100 ton metilovega alkohola, 100 ton papirja za cigarete, 5 ton emajlirane posode in 15 ton klincev.

Trgovinska pogajanja s Slovaško se pričnejo ta teden v Beogradu.

Turčija bo izvozila lahko približno 8 tisoč ton olivnega olja,

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročila prevelik tek.

dosti grozdja in bombaža, slaba pa bo vendar letina za grozdje in za zemeljski oreh. Bombaž se je zadnji čas zelo podražil posebno v Traciji, ker si turške tvornice nabavljajo rezervne zaloge in ker se nakupuje tudi za Romunijo. Naša pogajanja s Turčijo se prično v kratkem.

Bombažne plantaže v Italiji so dosegle lani že površino 45.000 ha, prejšnji dve leti se je od 10.770 povečala ta ploskev že na 37.000 ha.

Uralski metalurški kombinat blizu Sverdlovska za predelavo bakra je dozidan in bo najmodernejša podjetje te vrste.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika Senjski rudnik sprejema do 23. julija ponudbe za dobavo spiralinah svetlov.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 29. julija ponudbe za dobavo kožnih jermenov; 5. avgusta svinčenega kabla.

Mornariška izvidniška komanda v Sibeniku sprejema do 24. julija ponudbe za dobavo raznega pisarniškega papirja, gumiranega papirja, platna, žice, kartona ter trakov za šivanje knjig.

Artillerijsko tehnični zavod Lepetane sprejema do 24. julija ponudbe za dobavo cevi, gum. ventilov in brtev ter spoj; 25. julija polnil za ognjegasne aparate ter drugih potrebščin; 26. julija ognjegasnih mask ter filterjev in ročnih aparatov »Pastor«.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 29. julija ponudbe za dobavo jeklenih rešet, orodja za zidarska dela, glodal za žlebe; dne 5. avgusta cevi za kompr. zrak, raznega pribora za okna in vrata, manesmanovih cevi, spiralinah svetlov ter 20.000 kg ovs; 12. avgusta jelove skorje, hrastovega jameškega lesa, kremen za bencinske svetilke, jekla ter raznih pil, jeklene vrvi ter stropnih svetilk iz litega železa.

Pri Komandi pomorskega arzenala v Titvu bo 23. julija licitacija za dobavo konoplje in lanene jadrine; 24. julija terpentinskega olja, žveplene kisline, stearina, železne pločevine, trde gume, bronce, ogledal za reflektorje ter raznih metel in metlic iz slame. Dne 24. julija bo licitacija za dobavo vrvarskega blaga; 25. julija ventilatorja, kotnega železa, pocinkane pločevine; 29. julija brodskega zvonce in kabla; 30. julija zakovic iz plavljenega jekla, gabrovih desk, steklenih plošč za brodska okna, denaturiranega alkohola za gorivo, smole, karbolineja in vijakov za les, žicnikov, steklenega papirja, sive barve, raznega železa, zakovic ter pocinkane pločevine; 5. avgusta jeklene vrvi, naprave za sušenje zraka, linoleja; 10. avgusta bo ustna licitacija za prodajo raznih krp, starih in novih, platna, afrik. trave, odpadkov od usnja, gume idr.; 16. avgusta bo ofertna licitacija za dobavo raznega slikarskega materiala.

LICITACIJE:

Dne 30. julija bo pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo dveh kompletnih drsalnih naprav na električni pogon.

Fond za zgradbo stanovanjskih hiš direkcije drž. železnice v Ljubljani razpisuje na dan 30. julija licitacijo za težaška, zidarska, tesarska in krovna dela za gradbo stanovanjske hiše v Murski Soboti. Licitacija se vrši v Ljubljani v pisarni načelnika gradbenega oddelka direkcije drž. železnice.

Dne 25. julija bo v pisarni referata inženjerje štaba divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za popravilo II. objekta vojašnice kralja Petra in dne 26. julija za postavitev dveh lesenih barak v Slovenjem Gradcu.

Dne 24. julija bo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Petrogradu ofertalna licitacija za oddajo vseh gradbenih in obrtniških del za stavbo okrožnega urada v Petrogradu.

Dne 25. julija bo v intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banji Luki licitacija za dobavo ovs.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Dopolnitev bencinske naredbe

Ministra trgovine in industrije ter financ sta sporazumno izdala spremembe v naredbi št. 3 o omejitvi prodaje tekočega goriva:

1. Spreminja se 8. člen naredbe in se glasi:

Dovolila za nakup bencinske mešanice za potrebe industrijskih podjetij in obrtnih delavnic, ki jo uporabljajo kot pomožno sredstvo pri svojem delu in ne za pogon, bo izdajala uprava državnih monopolov industrijskim oziroma obrtnim zbornicam, vsaki zbornici za njeno območje. Dajala se bodo dovoljenja za količino, ki je potrebna za enomesečno potrošnjo (po obrazcu 2).

Industrijske oziroma obrtne zbornice morajo skrbeti za pravilno razdelitev dodeljene jim količine bencinske mešanice. Razdeljevali morajo na tale način: obrtne zbornice dajejo dovolila obrtnim delavnicam (po obrazcu 2) v mejah tiste količine, za katero so prejele dovoljenje od uprave državnih monopolov; industrijske zbornice pa dajejo dovolila industrijskim podjetjem (po obrazcu 2 b te naredbe), tudi v okviru količine, na katero so prejele dovoljenje, tako, da smejo izdati enemu podjetju dovolitev za nakup največ 250 kg bencinske mešanice na mesec. Za tista industrijska podjetja, ki potrebujejo več ko 250 kg mesečno, bodo zbornice pošiljale dovolila (s seznamom) upravi državnih monopolov v odbritev nakupa.

O dovolilih, izdanih po prednjem odstavku, morajo zbornice konec vsakega meseca pošiljati poimenske sezname upravi državnih monopolov.

2. V členu 9. naredbe se dodaje tretji odstavek, ki se glasi:

Od predpisov prednjega odstavka in člena 6. te naredbe sme za dodeljevanje pristojno oblastvo odobrovati izjeme (nakupa) in večje količine bencina oziroma bencinske mešanice tistim podjetjem (delavnicam), katerih gospodarska delavnost je sezonske narave, zaradi česar je njihova poraba teh goriv neenakomerno porazdeljena po mesecih — enkrat več, drugič manj.

3. V členu 10. b naredbe št. 3 se črta beseda »predpisi« in se namesto nje postavi beseda: »po predpisu 1. točke 1. odstavka člena 9.«.

Proračuni in davki Ljubljane

»Statistični letopis mesta Ljubljane za leto 1939« obsega tudi časovni pregled občinskega proračuna in pregled davčnih dohodkov. Iz uradnih podatkov je razvidno, da je občinski proračun naglo naraščal, in sicer je od dobrega milijona (1'3) kron v letu 1914. narasel na 16 milijonov kron v letu 1921/22. Naslednje leto je znašal proračun 11'4 milijona dinarjev, za leto 1924. že 26 milijonov in leta 1931. 50'6 milijona, nakar je nazadoval do leta 1933. (45'8), leta 1935/36. pa že dosegel 84'5 in čez dve leti je bil že na 103'6, nazadovale pa drugo leto na 99. Zadnji trije proračuni so znašali 117'8, 123'6 in letošnji 131'3 milij. din.

Od tega so znašali osebni izdatki zadnja štiri zaključena leta 19'6, 20'99, 24'2 in 26'3 milijona dinarjev, stvarni izdatki pa ista leta 83'9, 78, 93'6 in 97'3 milijona din.

Davščin je dobila občina za kritje proračuna sorazmerno vsako leto več in so narasle doklade samo od leta 1934. dalje od 6 milijonov na skoraj 9 milijonov din, trošarine in uvoznina od 16'7 na 25 milijonov, vodovodna naklada od 5'4 na 7'5. Občinske takse in druge davščine so se gibale zelo neenakomerno, razen takse za prenos nepremičnin, ki je lani dala 1'5 milijona dinarjev. Zanimivo je, da se kritizirana davščina na prenočišča tudi številčno ni izkazala

in je n. pr. od viška 720.000 din v letu 1925. padla leta 1930. na 370.000 in znašala zadnja leta le še po četrt milijona, lani pa 300.000 dinarjev. Približno enako je padla tudi davščina na vozila od leta 1931. pod pol milijona in lani znašala samo 400.000 dinarjev. Tržnina se giblje okrog milijona din in lani je dosegla spet 1'25 milijona. Veseličnik davek je lani znatno padel, od 550.000 na 500.000 dinarjev.

Posojil je imela mestna uprava lani 116 milijonov din, njena podjetja pa 65'2, skupaj 181'3, ker so lani podjetja dobila 25 milijonov

več posojila ko do leta prej. Imovina mestne uprave je ocenjena za lani s 784 premoženja in 164 nepremične, skupaj na 171'87 milijona in podjetja mesta 71'59 in 76'36, skupaj na 147'95 milijona dinarjev, tako da je bilo zaključno stanje imovine ocenjeno skupno na 319'8 milijona dinarjev. Nepremična imovina podjetij mesta sestoji iz klavnice (19 milijonov), elektrarne (5'75), pogrebnega zavoda (2'69), plinarne (2'99), priprege (3'27), tramvaja (38'26) in vodovoda v Klečah (4'3). Velika je pa premoženja imovina v teh podjetjih, ki se ceni na 71'59 milijona dinarjev.

Pomanjkljivosti v pisemski dostavi

Uvedejo naj se zopet denarni pismonoše

Mariborsko trgovstvo se zelo pritožuje, ker se s 1. majem t. l. uvedla nova praksa v dostavi denarnih pošilk. Od tega dne dalje dostavljajo vsi pismonoše pisemsko in tudi denarno pošto. Denarni pismonoše so s tem odpravljeni.

Ta praksa je bila morda dobro mišljena in ima gotovo namen, vse pismonoše enako zaposliti in po možnosti pri tem celo nekaj prihraniti, vendar ima za posledico zakasnitev celotnega poslovanja v gospodarstvu. Pri trgovini namreč nikakor ni vseeno, ali se dostavi pisemska pošta ob 9. dopoldne ali pa šele ob 10. ali celo še kasneje. Pri današnjem hitrem tempu v poslovanju igrajo take zamude dosti-krat usodno vlogo in lahko povzročajo gospodarstvu veliko škodo, in to ne samo trgovini, ampak tudi industriji, obrti itd., zlasti če je treba naročilo izvesti že z obratno pošto. Če se pismo dostavi šele malo pred poldnem in je treba odgovoriti z obratno pošto n. pr. v vzhodne predele države, je na razpolago prav malo časa, ker gre

brzovlak s pošto že ob 13' iz Maribora. Za razmišljanje, kalkulacijo, pisanje in odpremo je torej na razpolago čisto komaj ena ura. Kaj naj stori poslovni človek, če ima odgovoriti na celo kopo pisem in odpremiti celo vrsto paketov? Združenje trgovcev v Mariboru je zato interveniralo pri poštni upravi, naj se zopet uvedejo denarni pismonoše, ker se le na ta način pospeši dostava pisemske pošte. Na nedavni plenarni seji Zbornice za TOI je bila postavljena zahteva, naj poštna uprava namesti dovolj pismonoš, da ne bi trpela pisemska dostava. Nameščenci naj se primerno plačajo, saj ima poštna uprava vedno večje dohodke.

Zahtevi mariborskih trgovcev se pridružujejo tudi vsi gospodarski ljudje v drugih slovenskih mestih. Pošta mora biti vzgled hitrega prometa, zato pa mora imeti tudi dovolj osebja. Nastaviti tako malo nameščencev, da zaradi tega trpi promet, se pravi varčevati na nepravem mestu.

Taksiranje tekočih ali odprtih računov

Zveza industrijcev sporoča:

Kakor smo že v naši okrožnici z dne 29. decembra 1939. pod št. 6254, str. 92, na kratko omenili, se je s taksno novelo — uredbo z dne 22. decembra 1939 — spremenila tar. post. 37. zakona o taksah tako, da so po spremenjenem besedilu te tarifne postavke odprti ali tekoči računi ne le pri delniških družbah, temveč tudi pri družbah z o. z. in pri vseh podjetjih, ki so zavezana voditi poslovne knjige (>knjižariš« v smislu čl. 53. a zakona o neposrednih davkih) podvrženi letni taksi v znesku din 30.—. Ta taksa se pa zniža na polovico, t. j. na din 15.— letno za one račune, katerih imetniki so po novelirani tar. post. 37. zakona o taksah dolžni plačevati takso za odprte ali tekoče račune.

Ker se je v zvezi s to spremembo pojavila nejasnost, kaj je razumeti pod pojmom tekočega ali odprtega računa, smatramo za potrebno podati sledeča pojasnila.

Z navedeno uredbo in s pravilnikom z dne 2. januarja 1940. se v bistvu, kaj je razumeti pod pojmom tekočega ali odprtega računa, ni nič spremenilo. Tozadevno velja slej ko prej razpis ministrstva financ z dne 19. aprila 1930., št. 29.050/III (Fin. zbornik št. 4 iz leta 1930.). Po besedilu novega

pravilnika in navedenega razpisa se smatrajo za odprte ali tekoče račune oni računi, katerih imetniki imajo pravico, da razpolagajo z gotovino ali pa polagajo gotovino, ne glede na to, ali so dolžniki ali upniki. Značilno bistvo

A. ŠARABON & CO. LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s špecerijo

Veleprazarna za kavo

Milniza dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzjavni naslov:

ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!
Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci.

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

vsakega tekočega računa je torej v tem, da je račun stalen in tekoč, ki vzdržuje trajno trgovinsko ali bančno poslovno zvezo med podjetjem in dotično osebo. Nadaljnja značilnost tekočega računa je tudi v tem, da je višina kredita navadno označena že v računu samem in se vsi posli gibljejo v mejah tega kredita.

Od teh otvorenih in tekočin računov se pa morajo razlikovati navadni — trgovinski — računi (konti), ki izvirajo iz določene storitve, zaključka ali posla in ugasnejo takoj, ko se izpolnijo pogoji, v katerih so nastali. Ti računi regulirajo samo določene trgovinske odnose in prestanejo, čim so dolгови po teh računih poravnani. Ti računi niso tekoči in niso zavezani taksi.

Računi, ki se po zgoraj označenih vidikih kvalificirajo kot tekoči ali odprti računi, se morajo prijaviti pristojni davčni upravi polletno, in sicer najkasneje do 15. januarja oziroma do 15. julija. Prijava ima obliko preglednega seznama tekočih računov. Na ta seznam se nalepijo koliki, ki ustrezajo taksnemu znesku za preteklo polletje.

Pripominjamo, da je tudi ministrstvo za finance te dni izdalo pojasnilo v istem smislu.

Doma in po svetu

V Somboru je bil večeraj slovesno odkrit spomenik pokojnemu kralju Aleksandru. Proslave se je udeležil tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković.

God in rojstni dan hrvatskega voditelja dr. Vladka Mačka je vsa Hrvatska veličastno proslavila v soboto in v nedeljo. Največje prireditve pa so bile v Zagrebu. Listi so pisali o proslavi že dva meseca, društva so se pripravljala za skupne nastope po vseh krajih. Zasluzni hrvatski voditelj je prejel čestitke od vodilnih osebnosti v državi.

V nedeljo je dr. Maček potoval po deželi in imel več kratkih govorov, med drugimi je obiskal tudi rojstni kraj Matije Gubca.

Osebnostno so prišli čestitati voditelju vsi hrvatski banovinski in državni dostojanstveniki. Mestni župan je sporočil, da je občina v proslavitev tega dne odobrila za sirote pol milijona dinarjev.

Prosvetni minister dr. Anton Korošec in ban dr. Marko Natlačen sta poslala podpredsedniku vlade dr. Mačku za njegov god posebni brzojavki z iskrenimi željami za dolgo in blagoslovljeno, uspehov polno življenje.

Med časnikarji, ki so dospeli na zagrebško proslavo, je bil tudi predsednik bolgarskega časnikarskega društva in tiskovni ataše pri beograjskem poslanstvu Mihail Georgijev, ki je obiskal več zastopnikov oblastev in umetnikov radi poglobitve kulturnih stikov med bratskima narodoma.

»Hrvatski dnevnik« je zapisal o dr. Mačku med drugim tole značilno označbo njegove osebnosti: »Dr. Vladko Maček spada med tiste ljudi, ki ne ostajajo pri samih besedah. On je človek dela, kar je že ob več prilikah pokazal in dokazal. Kot človek akcije ima dr. V. Maček izredno razvit čut za vsakdanje potrebe življenja in zato je ne samo predstavnik naših nacionalnih sanj, nego tudi odlični realizator vsakdanjih zahtev gospodarskega življenja hrvatskega naroda. — Široko obzorje njegovega duha je velika uteha hrvatskemu narodu v današnjih nemirnih in kaotičnih časih. — Počutili ga bodo te dni vsi, ki ljubijo našo zemljo, posebno pa oni, ki so že nekaj pretrpeli za njeno svobodo. — »Obzor« naglašja, da predstavlja osebnost dr. Mačka ne le najvišjo politično avtoriteto, temveč tudi nepretirano politiko HSS, česar ni dosegel pred njim noben hrvatski politik. Zato naglašajo listi, da je rojstni dan voditelja tudi praznik hrvatskega naroda in vseh južnih Slovanov.

V hrvatskem radiu je predaval o dr. Mačku Krešimir Devčić, ki je dejal med drugim tudi te besede: V novi dobi, ki se poraja v svetu, ima hrvatski narod z voditeljem dr. V. Mačkom na čelu svoje vidno mesto v borbi za pravice narodov in posameznega človeka.

Na Bled je prispel beograjski ameriški poslanik Artur Blis, ki ostane nekaj dni v letovišču. Z njim potuje tudi tajnik poslanstva.

V Moskvo je odpotoval dr. Rafo Arneri, prvi tajnik našega poslanstva, ki je bil prej v Atenah. Skladatelj Lujo Šafranek-Kavič, upravnik Zagrebskega zbora (vele-sejma) je umrl prejšnji teden v Zagrebu.

Predsednik Zbornice TOI Ivan Jelačin in podpredsednik splitske zbornice Andrej Lušić sta obiskala v petek trgovinskega ministra dr. Ivana Andresa. Isti dan je sprejel dr. Andres tudi ladjedelnikiški deputacijo.

»Društvo prijateljev Sovjetske Rusije« si je izbralo odbor, v katerem je predsednik kipar Avgustincič, podpisali pa so pravila tudi zastopniki večine ostalih stanov.

Naš rojak Ljudež Adamič je bil imenovan v USA za člana državnega obrambnega sveta. Ker je znan tudi kot odlični ameriški pisatelj in strokovnjak za priseljenice, mu pripade v tem odboru zelo važna naloga.

Za Teslov zavod v Beogradu je vlada odobrila kredit 10 milijonov din, iz inozemstva pa je dospelo vrednosti za 2 milijona din, da se bo mogla zidava kmalu pričeti.

Za kritje primanjkljaja 65 milijonov pri ljubljanskem Pokojniškem zavodu predlagajo Hrvatje izdajo državnih obveznic v tem znesku, s čimer bi se takoj rešilo vprašanje dalmatinskega oddelka.

V Nišu se je začel večeraj kongres poštarjev iz vse države. Pomočnik ministra je obljubil, da izide pravilnik, ki bo ustregel vsem zahtevam tega stanu. Ustanovi se Zveza poštinih združenj.

Prosvetni minister je izdal uredbo o ustanovitvi kmetijsko-gozdarske fakultete beograjske univerze v Sarajevu.

V Hercegovini bo letošnja žetev obilna za koruzo in tobak, slabša je pa za pšenico.

Zračno progo Beograd—Budimpešta je večeraj otvorilo naše letalo, ki je pa imelo še samo uradne predstavnike in zastopnike tiska za prve potnike.

Koruzna letina v zagorskih delih Dalmacije bo zelo dobra, ker je bilo dovolj dežja. Pšenica je pa letos pozabla.

Za Hitlerjevo priznanje vojaških zaslug Italeje pri zmagi se je zahvalil Mussolini z novo obljubo, da bo italijanski narod korakal skupno z nemškim do konca, do zmage, nakar je prejel tudi brzojavni odgovor. Na čast grofu Ciani pa je bila v veleposlanstvu v Berlinu svečana večerja državnikov.

Vrhovni poveljnik angleških vojnih sil general Yrsonide je imenovan za maršala, general Gord pa za inšpektorja vojnih sil. Novi vrhovni poveljnik je general Allan Brook.

»Službeni list«

banske uprave dravske banovine z dne 20. julija objavlja: Uredbo o organizaciji higienske službe — Navodila za izvrševanje uredbe o varčevanju živil — Spremembe v staležu uradništva in razne razglase in objave.

Konkurzi - poravnave

Odpravljen je konkurz Franca Berganta, trgovca v Ljubljani, ker je postala sklenjena poravnava pravomočna.

Trgovinski register

Vpisale so se spremembe pri tvrdki:

Mayer in drug, industrija čipk, d. z o. z. na Bledu, ker se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator je Emerik Mayer star., veletrgovec v Ljubljani, Wolfova ulica 1.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovan-
cev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.